

**DR. PARRY, O'R BALA,
CYFANSODDIADAU
BUDDUGOL DOSBARTH
YSGOLION PENLLYN 1874**

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649357796

Dr. Parry, o'r Bala, Cyfansoddiadau buddugol dosbarth ysgolion Penllyn 1874 by William Thomas & Evan Davies

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

WILLIAM THOMAS & EVAN DAVIES

**DR. PARRY, O'R BALA,
CYFANSODDIADAU
BUDDUGOL DOSBARTH
YSGOLION PENLLYN 1874**

DR. PARRY, O'R BALA.

CYFANSODDIADAU BUDDUGOL
DOSBARTH YSGOLION PENLLYN,
1874.

GAN
WILLIAM THOMAS (ISLWYN),
EVAN DAVIES, LLANGYNOG,
A
HUGH JONES, LLANRHALADR MOCHNANT.

DINBYCH:
CYHOEDDWDYD GAN THOMAS GER.
MDCCLXXV.

RHAGYMADRODD.

GAN fod y diweddar Barchedig Dr. PARRY, o'r Bala, & i glod yn hysbys drwy ein gwlad oll, ni byddai ond ofer ysgrifenu dim am dano yn y rhagymadrodd hwn, yn mhellach na chyfleu ger bron rai ffeithiau a ddangosant i'r cyhoedd y rheswm dros i bwyllgor Undeb Ysgolion Sabbothol y Methodistiaid Calfinaidd yn Mhenllyn, gael eu tueddu i roddi gwobr o *ddeg punt* am farwnad goffadwriaethol iddo.

Y mae dyled Cymru oll yn wir fawr i Dr. PARRY, a phery felly tra y parheir i ddarllen yr iaith Gymraeg. Ond y mae dyled y Methodistiaid yn fwy iddo nag un dosbarth arall o'n cenedl, canys bu yn cydlafurio â Dr. EDWARDS yn eu Hathrofa yn y Gogledd am ddeng mlynedd ar hugain; sef, o'r flwyddyn 1843 hyd 1873, pryd yr ymddiswyddodd. Yn y cyfnod hwn, bu yn offer yn amlwg yn llaw Duw i ddiwyllio meddyliau ac ysbyrdoedd agos yr oll o'r tô presennol o'n pregethwyr yn y Gogledd, a rhai yn y De. Ond o bob dosbarth o Fethodistiaid, *Dosbarth Penllyn* sydd dan y ddyled drymaf iddo.

Y mae Penllyn, nid yn unig yn mwynhau ffurwyth aeddfed ei ysgrifell, ac yn gwrandaw

gweinidogion a fuont dan ei ddysgeidiaeth bur; ond hefyd wedi mwynhau mwy o'i weinidogaeth, ei gyfarwyddiadau, a'i gymdeithas *bersonol ef ei hun*, nag un rhan arall o Gymru. Bu yn gofalu am Ysgolion Sabbothol Dosbarth Penllyn gyda fyddlondeb a llwyddiant na welwyd ei gyffelyb er dyddiau Mr. CHARLES—o'r flwyddyn 1843 hyd nes ei attal i'w dilyn gan lesgedd tua diwedd ei oes. Hefyd, bu yn gofalu yn gyffelyb am Ysgolion Sabbothol Dosbeirth Edeyrnion a Cherygy-druidion am rai blynyddoedd, pryd y teimlai ei hun dan rwymau i'w rhoddi i fyny o herwydd gormod llafur.

Y ffeithiau hyn, a'u cyffelyb, a effeithiasant i dneddu meddyliau deiliaid Ysgolion Sabbothol y Methodistiaid yn Mhcnllyn i gasglu a chynnyg y wobr a nodwyd am Farwnad o barch i'w goffadwriaeth; yr hyn ydoedd yn brif destyn eu cyfarfod cystadleuol blynyddol, a gynnaliwyd yn y Bala yn mis Rhagfyr y flwyddyn ddiweddaf.

Y boirniad ar y testyn hwn ydoedd Dr. EDWARDS; a buasai yn dda genym gael ei feirniadaeth ar y cyfansoddiadau wedi ei hysgrifenu ganddo ef ei hun. Ond gan nad ydyw wedi ei hysgrifenu o gwbl, eithr yn unig ei thraddodi ar y pryd fel yr ydoedd yn ei feddwl; a chan fod rhwystr ar ffordd y gŵr parchedig i allu cyflawni y gorchwyl hwnw yn awr, nid oes genym ond gosod ei feirniadaeth ger bron mor gywir ag y gallasem ei hysgrifenu wrth ei wrandaw yn ei llefaru noson y cyfarfod llenyddol yn y Bala.

Wedi dadgan ei deimladau gyda golwg ar bwysigrwydd y gorchwyl o feirniadu y cyfansoddiadau, dywedai:—

“Daeth wyth o gyfansoddiadau i law, ac y maent i gyd yn rhai da. Nid oes un o honynt y byddai yn rhaid i’w hawdwr gywilyddio ei weled mewn argraph. O’r wyth, yr oeddwn yn teimlo fod tri yn y dosbarth cyntaf, a’r lleill yn yr ail ddosbarth. Y mae y tri sydd yn y dosbarth blaenaf yn hynod o dda; sef, *Awenydd Trist*, *Morgan Rhys*, ac *Onesimus*, ac y maent yn bur agos yn gyfartal. Pe buasai genym dair gwobr, buaswn yn eu dyfarnu i’r tri hyn. Ond wedi eu darllen drwodd lawer gwaith, a meddwl yn ddiffrifol uwch eu pen, yr oeddwn yn teimlo y glorian yn troi ychydig at ryw un o honynt. Ac i wasgar pob ammhenaeth o’m meddwl, mi elwais ŵr ataf cyfarwydd â beirniadu barddoniaeth, a gofynais ei farn am danynt, ac yr ydoedd yntau o’r un farn yn eu cylch a minnau. A’m barn ydyw mai *Awenydd Trist* yw y goreu. Y mae hwn yn fwy coeth, ac yn arddangos ar y cyfan farddoniaeth o rywogaeth uwch. Y mae y ddau ereill yn wir dda, ac mewn rhai rhanau o’u gwaith yn gyfartal i’r cyntaf; ond y maent yn disgyn cryn dipyn mewn rhanau ereill. Dengys y cyntaf fwy o wastadrwydd, yn gystal a choethder, na’r ddau ereill. Ond er hyny, tueddir fy meddwl i gredu y bydd yr eiddo *Morgan Rhys* ac *Onesimus* yn fwy darllenadwy gan ddosbarth lliosog o’n cenedl, yn gymmaint a’u bod yn rhagori ar y cyntaf

yn mywiogrwydd a chywirdeb eu darluniadau o Dr. PARRY, yn gystal ag mewn odli."

Dyna swm y feirniadaeth. Mewn canlyniad i'r ganmoliaeth uchel a roddai y beirniad i'r ddwy Farwnad ereill yn y dosbarth cyntaf, penderfynodd y pwyllgor eu prynu, er mwyn eu cyhoeddi gyda'u gilydd yn un llyfr, i fod yn deyrnged o barch i goffadwriaeth yr enwog a'r anwyl Dr. PARRY, o'r Bala! Ac yn awr, wele eu hamcan yn hyn wedi ei gwblhau.

Ni fwriedir yn y gradd lleiaf i'r llinellau hyn, nac chwaith i'r llyfr hwn, wasanaethu fel un math o Gofiant i Dr. PARRY. Bwriedir i'r ychydig nodiadau hyn wasanaethu yn unig fel eglurhâd o'r amgylchiadau dan ba rai y dygwyd y llyfr oddi amgylch, gan hyderu y bydd yr arwydd hwn o barch a ddangosir i goffadwriaeth fendigedig Dr. PARRY gan Ysgolion Sabbothol Penllyn yn foddion i symblu ei deulu i osod rhyw ŵr galluog ar waith yn ddioed i ysgrifennu Cofiant teilwng o hono. Byddai darllen hanes ei fywyd yn un o'r moddion effeithiolaf y gellir meddwl am danynt i ddefroi meddyliau ieuengotyd Cymru i ymgyrhaedd at brif amcan bywyd gyda mwy o egni a difrifwch. Gan fod cyflawnder o ddefnyddiau wrth law, disgwyliwn weled Cofiant cyflawn iddo yn nwylaw ein cydgonedl ar fyrder.

MARWNAD

GAN

Y PARCH WILLIAM THOMAS

(Islwyn).

Y BOREU.

BETH yw'r dinasoedd mwya'u bri
At fangre'th enedigaeth di,
Y lonydd BRESHAM?—enw sy
Yn anwyl gan angyllion fry,
Rhai yno geid yn gwyllo'th gryd
Dan nawdd eu clær adenydd clyd!

Pa beth yw hanes boreu oes
Y gwron rodd i filoedd loes,
Gan lanw byd & sain ei fri,
At hanes foreu PARRY gu!

Pan dorodd gwawr ei fywyd, llawenhau
Wnaeth Angel Methodistiaeth yn y nef,
Wrth glywed tyrfa'n dod—sef, tyrfa gref
O weinidogion Seion yn nesau
Yn arfog at eu gwaith, o'i arfdy ef.

Dangosodd IESU i ryw dyrfa lon
 O Dadau Methodistaidd ger ei fron
 Olygfa newydd ar ddyfodol pur
 I dd'od o addysg PARRY cyn bo hir:—
 Dyfodol i ymagor yn ein mysg,
 Rhyw ddwyfol ddydd o sancteiddiedig ddysg
 Yn tori, draw, ar fryniau Cymru lân—
 A bu am ennyd seibiad yn eu cân!
 Pennodwyd i'r bachgenyn yn ei gryd
 Ei geidwad:—angel ffyddlawn. Ar bob pryd
 Fe'i gwyliai, fel pe'n un o lawer mil,
 Wrth fyn'd i'r ysgol ddyddiol, a'r un Sul.
 O'i febyd fe'i bendithiwyd gan y Nef,
 Nid oedd dewiniaeth yn ei erbyn ef;
 A bu ei foreu lwybr, fel mae'n wiw
 I un sydd i ddisgleirio yn ngwaith ei Dduw,
 Yn wŷn o'r cryd i fyny, hyd nes daeth
 I gyflawn rym i gydio yn ei waith.

Ei lwydd a chwyddodd, do, yn afon fawr,
 Fel gwelir wrth ei gwely gwâg yn awr:
 Ac os yn fechan yn ei ffynnon wan
 Fel llygad gwllithyn newydd agor bân
 Dan ael blodeuyn, 'roedd mor loew a chlir
 A llygad gwllithyn hefyd, ac mor bur.

Mor deg, mor addas ydyw mebyd pur
 Yn hanes dynion sydd i fod cyn hir
 Yn gedyrn dros eu HIOR: mae'n effaith gwiw
 A phrawf o ragarfaethol gynghor Duw.